

демографските процеси. Показателен пример за това са преданията за съсипването и разселването на селищата Бутово и град Новачка. Първото "се мести" (създава се) в Медвен, а второто в Котел. Намирали са се на "Черкезкия път" и непрекъснато са подлагани на нападения. И затова са търсели "скришно място". Бутовци са избрали горите край Медвен и къщите са се правели "на корен". А най-богатите бутовци заминават в Жеравна и църквата от Бутово "заминава" в Жеравна.⁷⁶ Бутовени са взели една от големите дъбови греди от църквата и я отнесли със себе си в Жеруна. А в криптата на черквата "Св. Николай Чудотворец" в Жеравна се пазят детайли от олтарната колона-фриз от бутовската черква.⁷⁷

Избрах между многото примери този, защото преданието съдържа всички важни за фолклорното мислене моменти от динамиката на съсипването на селището и възсъздаването на ново. Разбира се, всеки от вариантите притежава своя конкретика относно причината за изчезването на селището, както и в историята на събитието, но при всички случаи в контекста на "турското време."

Не е възможно в рамките на определен обем да се разгледат само вариантите на времевия топос "турско време" във фолклорната история. По-важно е да се илюстрира, макар и с ограничен материал, функцията му на сюжетообразуващо ядро в нея. Тази му функция е съотносима със семантиката на граничността. Граничността между край и начало с конкретна времева проекция - попадането под чуждоетническо робство с разрушаване на етническия ритъм и срив в съществуващия времеви порядък, достигащ, условно казано, критична точка на етническо "безвремие", за да започне изграждането на новия модел на етнически порядък съобразно новата историческа ситуация.⁷⁸ Това означава на основата на съхранена ценностна система промяна на етническия стереотип. Представата за край и начало в този модел се мултиплицира многовариантно в сюжетите на преданията, но най-активна е в онези предания, разказващи за края на селището и неговото възсъздаване. Не би било логично да бъде друго, защото динамиката в битийността на селището, в смисъла на край и начало, активира и продуцира възпроизвеждането на паметта на селищната общност. "Турското време" присъства в местното знание с устойчивостта и константността на сюжетообразуващо ядро.

Видно е, че е невъзможно да се постигне в достатъчна степен изчерпателна илюстрация на разглежданата тема. За да се осъществи това, е необходимо да се анализират всички възможни битуващи варианти на съхраняване и възпроизвеждане на информация в подчертан аспект на историчност, да се разкрият всички